

مسئولیت های اجتماعی شهروندان در پیشگیری و کنترل بیماری کووید-۱۹

موسی بامیر

پژوهشگر علم سنجی، مرکز تحقیقات آینده نگری و نوآوری سلامت، موسسه آینده پژوهی سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران.

Email: bamir@ut.ac.ir

تاریخ پذیرش: آبان ۱۴۰۰

تاریخ دریافت: آبان ۱۴۰۰

How to cite this article:

Bamir M. Social Responsibilities of Citizens in Preventing and Controlling Covid-19 Disease. *Salāmat-i ijtimāi* (Community Health). 2021; 8(4):136-138. DOI: <http://doi.org/10.22037/ch.v8i4.31533>.

کوید-۱۹، بزرگ ترین مشکل بهداشت جهانی قرن حاضر محسوب می شود و به همین علت مستندات علمی و سیاسی جهان در تکاپو شناسایی مناسب ترین رویکردهای بالینی، اپیدمیولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی برای تقابل با این چالش جهانی می باشند. اما، عدم قطعیتی بر اقدامات و سیاست هایی موجود برای مهار و کاهش اپیدمی حاکم است. در حال حاضر، دو استراتژی اصلی در مبارزه با COVID-19 اتخاذ شده است، اولین استراتژی، مربوط به ساختار سیستم های بهداشتی و درمانی است، که دولت ها در کشورهای مختلف به دنبال گسترش موارد کلینیکی، وضع قوانین، قرنطینه و محدودیت سفر و ... می باشد، اما ظرفیت آزمایش محدود، کمبود کارکنان آموزش دیده مورد نیاز برای تشخیص و واحدهای مراقبت ویژه (ICU)، ونتیلاتورهای ناکافی و امکانات ICU، کمبود تجهیزات محافظتی و کمبود بودجه و همچنین تأثیر این محدودیت ها بر اقتصاد، نمی توانند برای مدت طولانی ادامه یابد، و جای تعجب نیست که دولت ها به تنهایی قادر به مهار این ویروس نباشند.

بنابراین پشتیبانی دیگر نیازمند می باشد، این پشتیبانی که مربوط به نقش شهروندان یک جامعه و تغییر رفتار خود جهت کاهش و کنترل این ویروس می باشد، نمایان می شود. این استراتژی جامع تر است، نه تنها شامل سیستم بهداشت و درمان، بلکه اقدامات گسترده جامعه برای کاهش گردش در سطح جامعه، تماس بین افراد و در نتیجه کاهش سرعت بروز بیماری و به تأخیر انداختن فلات در منحنی اپیدمی باشد، چرا که بهترین طرح های سیاست گذاران نیز مادامی که همراهی شهروندان را به دنبال نداشته باشد، محکوم به شکست است. با توجه به خطر شیوع ویروس جدید، سیستم های بهداشتی دولت ها به بسیج شهروندان جامعه برای کمک به مهار یا کاهش مشکلات بهداشتی در مبارزه با این ویروس متکی هستند. تجربه قبلی چنین شیوع های نشان می دهد، که مشارکت جامعه می تواند نقش بسیاری داشته باشد و شامل رویکردهای مختلفی است که شامل پشتیبانی پیشگیری و کنترل می شود. در گذشته ویروس هایی از این نوع مانند influenza A (H1N1), ebola, dengue, and Zika، و غیره نیز در کشورهای مختلف با همکاری و بسیج شهروندان جامعه کنترل شده اند. اجماع در مورد اهمیت مشارکت شهروندان در فرایندهای افزایش سلامت جامعه در تقابل با این ویروس ها بسیار زیاد است، و این عامل در زمانی که دولت ها جمعیت را از محاصره قرنطینه خارج کرده اند و دانش آموزان و دانشجویان به مدارس و دانشگاه ها بازمی گردند، مشاغل در حال رونق گرفتن هستند، عروسی و مراسم خاکسپاری دوباره در حال انجام است و سفرها در حال افزایش می باشد نقش شهروندان در کنترل این ویروس بیش از پیش دارای اهمیت می باشد.

چرا که شهروندان در کنار زندگی فردی خود، با یک زندگی اجتماعی نیز مواجه می باشند. اساساً حقوق شهروندی آمیزه ای از وظایفی است که افراد در یک جامعه به همراه وظایف و مسئولیت های دولت در انجام آن تلاش بسیار دارند و در راستای

اجرای این حقوق، به خصوص در شرایط اضطراری، احترام گذاشتن به این وظایف اهمیت ویژه ای پیدا می کند و لذا افراد جامعه باید مسئولیت پذیری خود را در انجام این وظایف را ارتقاء و افزایش دهند. این موضوع تا آنجا اهمیت دارد که استاد سخن سعدی شیرازی می گوید:

بنی آدم اعضای یک پیکرند که در آفرینش ز یک گوهرند
 چو عضوی به درد آورد روزگار دگر عضوها را نماند قرار
 همراهی شهروندان یک جامعه با فرهنگ سازی در اذهان عمومی با پذیرش اینکه هر یک از افراد جامعه، جان دیگران را همچون جان خود و عزیزانشان ارزشمند بشمارند بسیار مفید است. زمانی که یک بیماری واگیردار است و به آسانی از فردی به فرد دیگر سرایت می کند، اهمیت رفتارهایی که بر پایه تعهد و اخلاق است، بیش از پیش خود را نمایان می سازد، اما برخی افراد جامعه جان خود و دیگران را به بازی می گیرند و گاهی برای توجیه مسئولیت ناپذیری، پای عملکرد دولت ها را به میان می آورند، چرا که با این نگاه کاذب نسبت به توصیه های بهداشتی مسئولین بی اعتماد شده و اصول بهداشتی را رعایت نکنند، که همین مسئله سطح مسئولیت پذیری اجتماعی را به شدت کاهش داده و منجر به ایجاد سرعت چرخه کرونا در جامعه های کنونی شده است. در اینجا، نویسندگان با مرور مطالعات مختلف، به بررسی نقش شهروندان در قبال این ویروس می پردازند.

جدول شماره ۱- مسئولیت شهروندان و راهکارها در مبارزه با کوید-۱۹

مسئولیت شهروندان	راهکارها
آشنایی و یادگیری	آموزش روش های انتقال بیماری، آشنایی با خطرات ویروس متناسب با سن و سلامت افراد، مفاهیم علمی تقویت سیستم ایمنی بدن، افزایش سواد اطلاعاتی و نهادینه سازی فرهنگ آمادگی و پاسخگویی در قبال سایر شهروندان
پیشگیری	بر انگیختن حساسیت عمومی نسبت به نقش مهم شهروندان در پیشگیری از بیماری، تغییر رفتار جهت مدیریت ارتباطات اجتماعی و تعاملات مسئولانه و اخلاقی با دولت ها، افزایش تاب آوری، دوری از تجمعات، در خانه ماندن
سرکوب بیماری	اجرای اقداماتی مانند رعایت فاصله اجتماعی، مراجع سریع به درمانگاه در صورت داشتن علائم، ماسک زدن، کاهش مسافرت های غیر ضروری، استفاده از تجارت الکترونیکی به جای حضوری

در زمینه همه گیری، هیچ یک از این سه دیدگاه آشنایی و یادگیری، پیشگیری و سرکوب بیماری را نمی توان به تنهایی در نظر گرفت. یعنی مشارکت جامعه در مبارزه با COVID-19 باید برای تقویت سیستم بهداشت و دفاع از سیستم حمایت اجتماعی و دموکراسی جامعه در نظر گرفت. با گسترش این ویروس در وهله اول انگشت اشاره به سمت دولت مردان و سیاست مداران رفته و مطالبه عمومی مردم از دولت مردان به کارگیری همه توان و ظرفیت ها برای بازگرداندن سلامتی به زندگی بشر بود، اما تجربه این بررسی، به ما ثابت کرد، که حل این بحران تنها با سیاست گذاری و تصمیم سازی سیاست مداران و دولت مردان موثر نیست و این خود ما شهروندان هستیم که می توانیم نقش کلیدی را در غلبه بر این ویروس بازی کنیم. شاید یکی از درس هایی که ویروس کرونا برای بشر در قرن ۲۱ به همراه داشت، این بود که در جهان امروز، دیگر سیاست مداران و دولت مردان توان رویارویی با بحران ها را به تنهایی ندارند و این ما هستیم که برای ساختن جهانی سالم تر، پاک تر و ایمن تر باید به میدان آمده و مسئولیت های خود را در قبال محیط زندگی خود و مردمانی که روز خود را در کنار آنها می گذرانیم بپذیریم.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از کسانی که راهنمایی بنده در امر این پژوهش بوده اند، نهایت تشکر و قدردانی به عمل می آید.

تعارض در منافع

نویسندگان اظهار می دارند هیچ گونه تعارض منافی در مورد این مقاله وجود ندارد.

REFERENCES

1. Werneck GL, Carvalho MS. The COVID-19 pandemic in Brazil: chronicle of a health crisis foretold. *Cad Saúde Pública* 2020; 36:e00068820.
2. Barreto ML, Barros AJD, Carvalho MS, Codeço CT, Hallal PRC, Medronho RA, et al. O que é urgente e necessário para subsidiar as políticas de enfrentamento da pandemia de COVID-19 no Brasil? *Rev Bras Epidemiol* 2020; 23:e200032.
3. Garcia LP, Duarte E. Intervenções não farmacológicas para o enfrentamento à epidemia da Covid-19 no Brasil. *Epidemiol Serv Saúde* 2020; 29:e2020222
4. Serapioni M, Matos AR. Citizen participation and discontent in three Southern European health systems. *Soc Sci Med* 2014; 123:226-33
5. Bispo Júnior JP, Moraes MB. Community participation in the fight against COVID-19: Between utilitarianism and social justice. *Cadernos de saude publica*. 2020 Aug 3;36:e00151620.
6. World Health Organization. Responding to community spread of COVID-19: interim guidance, 7 March 2020. World Health Organization; 2020
7. Lone SA, Ahmad A. COVID-19 pandemic—an African perspective. *Emerging microbes & infections*. 2020 Jan 1;9(1):1300-8.
8. Gilmore B, Ndejjo R, Tchetchia A, De Claro V, Mago E, Lopes C, Bhattacharyya S. Community engagement for COVID-19 prevention and control: a rapid evidence synthesis. *BMJ global health*. 2020 Oct 1;5(10):e003188.
9. Chatterjee S. Ethical communication to patient & society: a critical responsibility in COVID-19 pandemic. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2020 Dec 30.
10. Ghia JE, Gaulin S, Ghia L, Garancher L, Flamand C. Informing children citizens efficiently to better engage them in the fight against COVID-19 pandemic. *PLoS neglected tropical diseases*. 2020 Nov 4;14(11):e0008828.